

30 éves a Ferences Szociális Otthon

Az esztergomi Ferences Szociális Otthon működése 2014-ig

P. Tokár János OFM

Egyházi szociális tevékenység a rendszerváltás után

A 1991-es XXXII. törvény alapján az egyházak és szerzetesrendek visszakapták az oktatási és kulturális, továbbá a szociális és gyermekjóléti feladatok ellátásához szükséges ingatlanokat, illetve kárpótlást kaptak a vissza nem vett javak után. A lassan, több megállapodást követően formálódó út lényege, hogy az egyházak társadalmi feladataik ellátásáért állami finanszírozásban részesülnek. A támogatás mértéke azonban az aktuális kormányzati viszonyok függvényében változott az elmúlt időszakban. Az egyházak nem rendelkeznek a tevékenységük ellátásához szükséges önálló anyagi bázissal (az adó 1%-a opcionálisan ajánlható fel valamelyik vallási szervezet számára), így függő viszonyuk állandósul. A 2010-es évek újabb, magasabb szintű intézményesülést hoztak magukkal. A legfontosabb változás az egyház és állam viszonyában bekövetkező erőteljesebb együttműködésre törekvés és a pályázati rendszerbe való aktívabb bekapcsolódás. A jobbközép-konzervatív értékrendet hangsúlyozó kormányzat szövetségest lát a történelmi egyházakban.

A ferencesek szociális vállalásai

A Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány iskolák, rendházak, plébániák mellett négy szociális intézmény – az esztergomi Ferences Szociális Otthon, a kozármislenyi Dorothea Otthon, a gyöngyösi Autista Segítő Központ, valamint a pasaréti Gondviselés Háza Gondozási Központ – fenntartója. További két mindennapos szolgálatot ellátó intézmény: a hajléktalanokat segítő szegénykonyha Szegeden, valamint a KILÁTÓ mentálhigiénés központ, amely lelkipásztori és szociális intézmény is egyben.

Az esztergomi alapítás

A rendi előírások egyértelműen megfogalmazzák a teendőket: „A megrokkant, beteg és idősebb testvéreknek minden testvér *úgy szolgáljon, amilyennel maguk is szeretnék, hogy nekik szolgáljanak.* Ezért minden testvér (...) aggódó gondot viseljen irántuk, látogassák őket, személyes – akár lelki, akár anyagi – szükségleteikről megfelelő módon gondoskodjanak.” (CCGG 44. cikkely) „A testvérek családi kötelezettségeiket szüleik, rokonaik és jótévők iránt illően teljesítsék.” (CCGG 54. cikkely)

Ezzel a lelkülettel alapította meg 1992-ben a Kapisztrán Szent Jánosról nevezett Ferences Rendtartomány Esztergomi Rendháza a szociális otthon: hogy a ferences rend idős, beteg tagjai és hozzátartozói számára szeretetteljes ápolást, gondozást biztosítson. Az intézmény más, a rendhez közel álló személyek ápolási, gondozási feladatait is ellátja, akik a nyugdíjkorhatárt betöltötték és egészségi állapotuk rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel.

Miben más egy szerzetesi fenntartású idősotthon?

Egyrészt a lelki lehetőségek jelentenek nagy különbséget. Sokan azért választják a szerzetesi fenntartású intézményeket, mert itt nemcsak az ápolást, a gondozást és a biztonságot kapják meg, hanem azt a nyugalmat is, amely segíti őket abban, hogy fel tudjanak készülni a mennyei Atyához való hazatérésre. Az idősotthon tehát az élet teljességét mutatja meg, amelyben ott van

a mennyei haza reménye is, biztosítva azt a lehetőséget, amelyet egy idős ember már lehet, hogy az otthonában nem kaphatott volna meg: szentáldozás, gyónás, szentmise stb. Ezekben az intézményekben fontos az a szemlélet, hogy az emberi élet egészét tekinti Isten ajándékként, úgy, ahogyan azt Szent Ferenc is tette. A hely különlegessége, hogy a Temesvári Pelbárt Ferences Gimnáziumban tanuló diákok az iskolai közösségi szolgálat keretében találkozhatnak az idősekkel. Manapság a saját nagyszüleinkkel sem mindig találkozunk, aktív kapcsolata pedig nagyon kevés embernek van velük.

Az intézményesülés kezdetei

Az esztergomi rendház az alapítással mintegy fenntartó jelent meg, akárcsak a budai (időközben megszűnt) Laskai Osvát Infirmárium. A rend és a Magyar Katolikus Egyház struktúrájában azonban a fenntartó csak önálló jogi személy lehetett, ezért rövidesen a Provincia lett a Fenntartó.

A szakmai feladatellátás is több csatornán működött. Az otthon felelőse az aktuális házfőnök volt 2002-ig. 1992–1994 között P. Hidász Ferenc OFM, 1994–2002 között P. Lovász Rajmund OFM. Az anyagi és adminisztratív ügyeket az iskola gazdasági hivatala látta el. Az állami normatíván túl a működéshez szükséges további részt a rendház fizette. A kiadások nagyobb részét a 2-3 nővér bérköltése jelentette. Az ápolás-gondozásba a ferences testvérek is bekapcsolódtak.

Az otthon szerzeteslakói a saját rendházi szobáikban, a porta mögötti földszinti folyosó egyik szobájában, a nővérek és a hozzátartozók a jelenlegi gimnáziumi épület első emeletén laktak. Tehát elkülönített szociális otthon „részleg” ekkor még nem volt.

Ebben az időszakban voltak az otthon lakói például: P. Veres Géza (1992-ben halt meg), 1994-től 2001-ig P. Kiss Lajos, 1997-ig Fr. Lakatos Joachim, 2001-ig Fr. Bata Boldizsár és Fr. Mihályfia Egyed, valamint P. Rajmund, P. Ferenc, P. Árpád édesanyja. Ebben a szakaszban az ellátási forma inkább hasonlított a házigondozásra.

Az ápolást, gondozást végző nővérek közül kiemelkedett Gál Józsefné, Ica nővér. Vidám, kedves, empatikus egyéniségével oldani tudott minden félelmet és görcsöt az idősekben, alázatos és áldozatos munkájára hálás szívvel gondol a ferences közösség.

Az intézményi állapot kialakítása

A 2002-es évtől váltak rendszeressé az évenkénti állami és egyházi ellenőrzések. Ezek a működés minden területére kiterjedő vizsgálódások az eddigiekben „családiasan” kezelt formákat jogilag, gazdaságilag, adminisztratív szinten is a törvényekben meghatározott követelmények elé állították. A hivatalosan elkészült jegyzőkönyvek kifogásaira válaszolni kellett, csakúgy, mint a felmerült hiányosságokat pótolni, a hibákat kiküszöbölni.

Ilyen megfontolásokból készült el az emeleteket összekötő lift, megvalósult az akadálymentesítés, szakképzett foglalkozás-szervező, mentálhigiénés került az intézménybe, az egyéni gondozási terv, a gondozási lap és az egyéb szükséges dokumentáció is a normák szerint a rendszer része lett. A második emeleten lévő betegszobák kikerültek a kollégiumi rendszerből (a vizesblokkhoz, az orvosi szobához és a lifthez közelebb), önálló zárt egység lett. Az orvosi szoba használata időben elkülönült a diákokétól. Hosszú távon a közösség beruházásra szánta el magát, hogy a második emeleten levő részleg köré legyen kibővítve az otthon.

Később, 2011-ben egy svájci és egy francia alapítvány támogatásával (25 M Ft) a két különböző emeleten működő egységet a második emeleten összevonva és egy belső átalakítással együtt lehetett felújítani.

Az egyéb feltételek biztosítása

A hatályos törvények szerint teljeskörű forgatókönyv készült az intézmény egészéről. Így fogalmazódtak meg az egyes elvi és gyakorlati szabályok.

- A rendtartomány kiemelt feladatának tekinti az idős, beteg rendtársakról történő szakszerű gondoskodást, amelyet a Ferences Szociális Otthon lát el.
- A Ferences Szociális Otthonba a tartományfőnök helyezi át az illetékes házfőnök kérésére azt az örökfogadalmas testvért, aki betegsége, idős kora miatt szakszerű ellátásra szorul. A szülők, jótevők és rokonok felvételéről a szociális otthon igazgatója dönt.
- A Provincia fenntartói szerepe: dokumentáció, anyagi alapok biztosítása, felügyelet, az éves költségvetés elfogadása, a Kincstár felé a normatíva igénylés, február-március folyamán a térítési díjak megállapítása az igazgató javaslata alapján, a kiegészítő támogatás biztosítása az egyes rendházak felajánlásai és/ vagy költségvetése alapján.
- A szociális otthon anyagi működésének biztosítása: az állami normatívából, a lakók nyugdíja max. 80%-ának befizetéséből, és a Provincia támogatásából áll.
- A provinciai támogatás célja: kiegészítse az alacsony nyugdíjjal rendelkező (rendtag, szülő, jótevő, rokon) befizetése és az évenként megállapított térítési díj közötti különbséget, fedezze azokat a személyi kiadásokat, amelyeket a térítési díj nem tartalmaz (pl. a nem listás gyógyszerek ára, pedikűr-manikűr, a normától eltérő élelmezési anyagok, gyógytorna stb.), biztosítsa az esetenkénti engedélyezett, de az évi költségvetésben nem szereplő felújítást, beruházást.

Intézményi vezető, munkatársak

2006 volt az utolsó év, amikor az otthon vezetője szakmai vizsga nélkül láthatta el feladatát. Humán egyetemi diplomával rendelkezők számára egyéves képzést szerveztek a szegedi egyetemen. 2007-ben az „idősek szociális ellátása” területen szerzett szakvizsgával az intézményi vezető is így lett a minden szinten megvalósuló része a törvényi szabályozásnak.

Ebben az időszakban hat nővér állandóan, egy belgyógyász főorvos heti három alkalommal, továbbá pszichiáter és gerontológus havi rendszerességgel vett részt az ellátásban, valamint gyógytornász, foglalkozásszervező, pedikűr-manikűrös, takarító és egy gazdaságis tartozott hivatalosan a munkatársak közé, és alkalmanként az iskola dolgozói, diákjai is segítettek. Az 50 órás önkéntes *közösségi szolgálat* programban a szociális otthonunk ideális fogadóintézménynek bizonyult, házon belül is meg lehet oldani ezt a munkát.

A napi szentmise, gyóntatás, áldoztatás, lelki vezetés ellátásában a rendtársak és a lakók pap-hozzátartozói buzgólkodtak.

Pár szó a szolgáltatásokról

Segítő szolgálatban kiemelt szempont a személy emberi méltósága, emberi kapcsolata, a családi légkör, a minőségi gondoskodás és szociális igazságosság. Konkrétan a következő ellátást vállalja a szociális otthon: 24 órás felügyelet, éjjel-nappal tartó ápolás-gondozás, napi

négyeszeri étkezés biztosítása, szükség szerint diéta, egészségügyi alapellátás, szakorvoshoz, kórházi ellátáshoz való hozzájutás biztosítása, egészségi állapotnak megfelelő gyógytorna biztosítása, a háziorvos által felírt gyógyszerekkel való ellátás, a gyógyászati segédeszköz-ellátás körében a szakorvos által rendelt és javasolt testtávoli eszköznek az intézmény költségén, a testközeli segédeszköznek (amennyiben a lakó a költségek viselésére képes saját maga téríti meg az összeget, ha a költségek viselésére ez ellátott jövedelmi helyzet alapján nem képes a költségviselés tekintetében az egyéni gyógyszereszköz költségére vonatkozó rendelkezést kell alkalmazni), az inkontinens betegek ellátásához szükséges anyagok és eszközök, az alap-gyógyszerlistában szereplő gyógyszerek díjmentes biztosítása, fizikai, mentális és életvezetési segítségnyújtás, szociális, mentálhigiénés és tevékeny élet biztosítása, hivatalos ügyek intézésében segítségnyújtás, szükség esetén ruházattal és egyéb textíliával való ellátás, a lakók ruházatának, textíliáinak mosása, tisztítása, javítása, a lakrész és a közös használatú helyiségek takarítása, fűtés, világítás, hideg- és melegvíz ellátás, lakhatás, vallásgyakorlás biztosítása, lelkipozíciók.

Az intézmény egyéb szolgáltatásai az értékmegőrzés és – megbízás alapján – a költőpénzkezelés.

Az alapszolgáltatást meghaladó szolgáltatások igénybevétele az ellátottak készpénzének terhére biztosított. Önköltségen biztosított szolgáltatás: a lakószobákban lévő telefon használata, a hajápolással kapcsolatos feladatok ellátását végző fodrászok, és az intézmény által szervezett szabadidős programok.

Életük utolsó szakaszában a Ferences Szociális Otthon lakói:

2003-ig P. Tóth Aquilin és P. Iglói Ignác
2004-ig P. Csizmadia Keresztély és Fr. Tomanek Szaniszló
2005-ig P. Tóth Gentilis és P. Pocsai Vendel
2006-ig P. Balázs Sebestyén és P. Borostyán Kund
2008-ig P. Kámán Celerin
2010-ig P. Kovács Kalliszt
2011-ig P. Buczkó Atanáz, P. Végvári Vazul és P. Huszár Jeromos
2014-ig P. Németh Paszkál
2013-ig P. Boros Gyevi Imre
2014-ig P. Szita Teofil és P. Posta Benjamin
2015-ig P. dr. Gyulaffy Alfonz és P. Horváth János
2016-ig Eőry Gyula ferences diák
2020-ig P. dr. Kovács Bánk
2021-ig Poprádi Béla ferences diák és Domby László egyházmegyes pap
2022-ig P. Csorba Domonkos és Batta Julianna

Az itt elhunyt hozzátartozók:

P. Vilmos nagynénje, P. Ágoston édesanyja, P. Menyhért édesapja, P. Viktor szülei és nagynénje, P. Ferenc szülei, P. Rajmund édesanyja, P. Árpád édesanyja, P. Damján nagyapja és szülei, P. Áron édesapja, P. Máté édesanyja, P. Majnek Antal testvére, Fr. Máté édesanyja, Fr. Zsombor édesapja, P. Áron édesapja, P. Julián édesapja

Hivatásom, amelyben Isten jelenléte minden percben megmutatkozik

Azon gondolkozva, hogyan tudok eleget tenni a megtiszteltetésnek, hogy írjak a Ferences Szociális Otthonról fennállásának 30. évfordulója alkalmából, eszembe jutott az állásinterjúm 2004 szeptemberéből. Már két hónapja állást kerestem, amikor az intézménybe küldött önéletrajzom alapján behívtak elbeszélgetésre. A portára belépve azonnal megéreztem az épület varázsát, a falak erejét. A titkárnő, Kedves Ilona fogadott, és azonnal szólt az intézmény akkori vezetőjének, Tokár János atyának, Gál Józsefné Ica néninek, a mosolygós arcú főnövérnek és a gazdasági vezetőnek, Kerti Istvánné Majának, akikkel beszélgetni kezdtünk. Jó érzésekkel telve indultam haza az állásinterjúról, és azt gondoltam: bárcsak felvonnának ide dolgozni. Néhány héttel később megszörrent a telefonom, és innentől egy új fejezet kezdődött az életemben.

Abban az időben az intézményben lakó idősök a gimnáziumi épület három szintjén éltek. Kezdetől fogva rabul ejtett az otthon családi jellege. Az ellátást nagyon személyre szólónak tapasztaltam, szoros kapcsolat alakult ki a lakók és a dolgozók között. Tokár János atyától a kitartást és a rendíthetetlen tettvágyat, Gálné Ica nénitől a végtelen szeretettel párosuló humort, Demény Lászlóné Mariann nővértől pedig bölcsességet kaptam az első időkben. Az évek során a lakók és a kolostorban élő szerzetesek közül is lettek példaképeim a rend értékeinek követése, a hit, a jóság, az alázat és a szelídség erényeinek tekintetében.

Azóta az intézményünk létszámát több alkalommal bővítették, és az épület II. emeletén lett kialakítva végleges helye. Az eltelt hosszú évek rengeteg személyes változást és veszteséget hoztak, mind a kedves lakóink, mind pedig a nyugdíjaskorú kollegáink körében. Emellett átvészeltük a koronavírus időszakát is, szigorú egészségügyi előírásokkal, amelyek korlátozták lakóink kapcsolattartását és kijárását az egészségük megóvása céljából. Ezekben a rendkívül nehéz években az intézmény jelenlegi vezetője, Szabó Zoltánné Mónika igyekezett mindent megtenni annak érdekében, hogy – a gyorsan változó egészségügyi előírásokat is figyelembe véve –, az idősöknek mégis lehetőségük legyen valamilyen formában kapcsolataik ápolására. Az ő példája a feltétel nélküli elfogadást és a nehéz helyzetekben való helytállást erősíti bennem a mai napig. Ezek azért is bírnak rendkívül fontos megtartó erővel, mert a minket körülvevő társadalmi, gazdasági és politikai helyzet újabb és újabb kihívás elé állítja a szociális intézményeket, ami természetesen hatással van személyes életünkre is.

Az első állásinterjúm óta eltelt hosszú évek során rájöttem, hogy nem tudok elképzelni még egy olyan hivatást, ahol Isten jelenléte ennyire erősen megmutatkozna. Az itt végzett munkánk során folyamatosan azon dolgozunk, hogy segítségünkkel idős lakóink az utolsó éveiket szeretetben, tevékenyen és kapcsolataikat ápolva élhessék meg. Betegségeik, gyógyulásaik, ápolásuk és a testi halál felé való elkísérésük lehetetlen lenne anélkül, hogy bíznánk Isten végtelen szeretetében és a Mennyország ígéletében.

Soraim végére érve hálát adok a Ferences Szociális Otthonban eltöltött évekért, az emberekért, akiket megismerhettem, a fejlődésemet elősegítő szakmai- és élettapasztalatokért – ezek egyúttal a hitet is megerősítették bennem. Az első interjúm óta hosszú idő telt el, mégis reggelenként a portára belépve még mindig azt érzem, hogy a helynek varázsa, a falaknak valóban ereje van – mint 18 évvel ezelőtt.

Ráczné Gyökeres Rita mentálhigiénés munkatárs

Ferences Szociális Otthon

Az örökkévalóság előszobája ez az otthon

Ferences. Amikor édesanyám részére kerestünk olyan helyet, ahol betegségében méltó gondoskodást kaphat, fontos szempont volt, hogy továbbra is keresztény, katolikus életet élhessen. A ferences rend meghatározó szerepet kapott családunk életében, lévén, jómagam és a bátyám is ide jártunk gimnáziumba. Megismertük a ferences értékeket, hagyományokat, ezért nagy boldogság, hogy édesanyám is a ferences testvérek közelében élhet.

Szociális. Meggyőződéseim, hogy idős, beteg testvéreink számára nagyon fontos, hogy ne egyedül, hanem közösségben élhessenek. A közösség megtartó, segítő erejét naponta tapasztalom édesanyámnál tett látogatásaim során. Nem csupán az idősek egymás felé forduló, gondoskodó szeretetére gondolok, hanem az ápoló nővérek közötti, egymást támogató kapcsolatra, illetve a rájuk bízott gondozottakhoz fűződő bensőséges viszonyra is. Köszönet érte!

Otthon. Minden ember otthonra vágyik. Nagy kegyelemnek érzem, hogy ezek között a falak között, ahol 1986-ban magam is új otthont kaptam, édesanyám is otthonra lelt élete alkonyán. Ugyanazzal a bizalommal hoztam el őt ide, amellyel annak idején ő hagyott itt engem a kollégiumban. Így ez a hely immár mindkettőnk otthonává vált. Szeretek itt lenni az idősek között, sokat tanulok tőlük. Egyszerre mindennapi valósággá válnak az Evangélium mondatai. Azt gondolom, az örökkévalóság előszobája ez az otthon.

B. Szabó Károly (1990/B)

In memoriam Ica néni

Gál Józsefné született Monos Ilona, a mindenki jóságos „*Ica néni*” 2001–2007 között az esztergomi Ferences Szociális Otthon főnövéreként dolgozott az intézményünkben. Sok szeretetet, önzetlenséget és boldogságot adott a közelében lévő betegeknek, kollégáknak, diákoknak. Mind a mai napig ránk hagyott lelkülete az alapja és meghatározója mindennapi munkánknak. Türelemmel és nagy empátiával gondozta, ápolta a betegeket és az otthon gondozottjait. A természetéből fakadó áldozatos életével példát mutatott kollégái és mindannyiunk számára. Életének 77. évében, 2018. szeptember 8-án hunyt el. Temetése 2018. szeptember 14-én volt az esztergomi Belvárosi Temetőben. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

A szeretetotthon, mint lehetőség

Idős szeretteink és rendtársaink részére 30 éve alapították ezt az otthont, ahol immár hetedik éve azon dolgozom, hogy lakóink az életük utolsó éveiben a közösség szerető figyelmét élvezhessék. Olyanok is bekerülnek köztük, akik nem hívők vagy szociálisan rászorulók. Így ez nem pusztán egy időotthon, hanem „szeretetotthon”, ahogyan Szabolcs atya nevezte két éve, miután mélyen megértette, hogy *„ide nem meghalni jönnek az emberek, hanem élni”*.

Valóban, lehetőség ez az életre, az igaz és szentté váló életre; lehetőség arra, hogy ki-ki rendezze Istennel a kapcsolatát, felvegye a szentségeket, lezárja magában a múltat. Úgy tapasztalom, hogy Isten lehetőséget ad erre mindenkinek, elegendő időt is, hogy felkészülhessen a nagy találkozásra, a számadásra, amely valahogy már itt elkezdődik az agóniával, a haldoklás folyamatával. Nem látjuk, nem tudjuk megmondani pontosan, hogy mi történik ilyenkor a lélekben, de hiszem, hogy Isten kegyelmével a bűnös is megtérhet, vagy az Istennel való korábbi találkozás gyümölcse végül beérhet.

Isten örök szeretettel szeret és hazavár bennünket. Hogy otthonra találunk-e nála, egyedül rajtunk múlik. Reméljük, hogy ez a mennyei Otthon végül mindannyiunkat befogad, ahol együtt lehetünk teljesebb megértésben, Isten teljesebb szemlélésben, ahol az lesz a fontos, hogy ott legyünk vele, együtt legyünk vele, hiszen megmondta: *„amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek”* (Mt 25,40).

Fr. Angyal Jeremiás OFM

Írások a Ferences Szociális Otthonról

Gyökeres Sándorné

Úton-útfélen gyakran halljuk negatív felhanggal a következőt: ezek a mai fiatalok! No, én nem tartozom közéjük, én is voltam fiatal. Jelenleg (már évek óta) a Ferences Szociális Otthon gondozottja vagyok, ami ugyanott működik, ahol a Franka. A középiskolásoknak van egy olyan kötelezettsége, hogy érettségiig meghatározott óraszámú közösségi munkát kell végezni az élet különböző területein. Ezek közül az egyik lehetőség az, hogy a gondozottakkal foglalkozzanak. Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy én is kaptam egy ilyen kis „patrónust”. Amikor letelt a kötelező időszak, ő továbbra is rendszeresen látogatott, de már önként. A következő tanév elején jött egy másik fű, akivel ugyanolyan szoros kapcsolat alakult ki közöttünk, és ami a mai napig is tart. Kapcsoltunkban nincs semmi rendkívüli, azonkívül, hogy őszinte és bensőséges. Az együtt töltött időben jókat beszélgetünk: ők a tanulásról, családjukról, időtöltésükről, én pedig a saját középiskolás emlékeimről, az '50-es években átélt élményeimről, a szeretteimről, a falusi életről. Ha szükségem van valamire, bevásárolnak. Kölcsönösen köszöntjük, megajándékozunk egymást. Mivel családom nagy része távol él, ritkábban találkozunk, azt szoktam mondani, hogy ők a „fogadott unokáim”. Ilyen érzéseket váltanak ki belőlem, egy kis színt hoznak öreg napjaimba. Sajnos egyiküktől búcsút kell vennem, mert az idén érettségizik. Ha módom lesz rá, igyekszem a hiányát pótolni, hiszen velük egy kicsit én is „fiatalodom”, ha testileg nem is, de lelkileg biztosan. A jó Isten áldja meg mindazokat, akik ilyen önzetlenül segítenek az elesetteken!

Seregély Áron (11/A)

2015 szeptembere óta járok Eta nénihez a közösségi szolgálat keretében. Minden héten minimum egyszer eljövök hozzá meglátogatni, beszélgetni, segíteni neki. Fél év után olyan szoros kapcsolat alakult ki közöttünk, mintha a nagymamám lenne. Látni az arcán azt az örömet, amikor meglát – felemelő érzés! Az a pár óra, amit együtt töltöttünk, be tudja ragyogni az egész hetét. Kívánom mindenkinek, hogy az életében átérezze ezt a csodás tapasztalást.

Váradi Gusztáv és neje, Piroska

Köszönettel tartozunk, hogy szüleinket rövid várakozási időm belül elhelyezték kérésünkre egy egyágyas szobában. Anyósom négy évet volt az otthonban, anyukámat másfél éve gondozzák. A nővérek, gondozók segítőkészek, kedvesek, türelmesek, a vezetés mindent megtesz az idősök jólétéért. Az otthonban orvosi felügyelet van havi ciklusokban, szükség esetén kórházba utalják és szállítják őket. A fontos gyógyszereket felírják, és precízen kiadja a főnővér. Az ellátás kiváló. Napi ötszöri étkezés, bőséges adagok, gyümölcsök. A cukorbeteg étrendjét is figyelembe veszik. Cukorbetegknél az inzulin beadása és az ellenőrző mérés mindig pontos időben történik. A délelőtti foglalkozások kitűnőek, megemlékeznek az ünnepekről, felolvasást tartanak, énekelnek. A születésnapokat, névnapokat közösen ünneplik meg. Heti több alkalommal misét tartanak a gondozottaknak a kápolnában. A heti gyógytorna is nagyon jó a fizikai állapot szinten tartásában. A ruhák mosása, a gondozottak fürdetése rendszeres. A látogatási rendet betartják. A Covid alatt üvegfalon keresztül mikrofonnal lehetett beszélni a gondozottakkal. Az otthon tiszta, rendezett, figyelnek a karbantartásra. Kívánjuk, hogy minden idősök otthonában ilyen kitűnő ellátást kapjanak a rászorult betegek. Az otthon dolgozóinak munkájával nagyon elégedettek vagyunk.

Wieszt Tamás

Tisztelt Ferences Intézet! Gratulálok az otthon fennállásának 30. évfordulójához és az időskorúak terén betöltött fontos, hasznos gyógyító tevékenységükhöz! A sors úgy hozta, hogy a feleségem is az Önök intézetébe került nagyon súlyos állapotban augusztus 1-jén. A

betegségéből adódóan már nem sok remény van a hosszabb ideig életben maradáshoz számára. Ami mégis megnyugtató, hogy a személyzet, ápolók, orvosok mindent elkövetnek, hogy enyhítsenek a szenvedésein és fájdalmain a tőlük telhető legnagyobb türelemmel és odaadással. Kívánok Önöknek a munkájukhoz kitartást, sikert és egészséget!

Kálmán Gergelyné

Szeretettel köszöntöm a szociális otthon valamennyi dolgozóját, megalakulásuk 30. évfordulója alkalmából! Hálás szívvel köszönöm azt az emberfeletti munkát, amivel megkönnyítik és megszépítik Édesanyám életét, aki már hosszabb ideje lakója az otthonnak. Jó látnom minden látogatás alkalmával, hogy feltalálja és jól érzi magát az Önök szerető gondoskodása által. Minden elismerésem a Covid-járvány ideje alatti összehangolt, magas szakmaiságú munkájukért, amivel lehetővé tették, hogy szüleinket biztonságban tudhattuk abban a zűrzavaros időszakban. További munkájukhoz sok sikert és nagyon jó egészséget kívánok!

Legyen bennünk alázat a lakóink felé!
Interjú Szabó Mónika intézményvezetővel

Tokár János atya esztergomi távozása után 2014 nyarától Szabó Zoltánné Mónika ferences világi rendi munkatárs vette át az otthon irányítását, folytatva az akkorra már több mint két évtizede működő gondozói hagyományokat, és továbbadva azt a lelkiületet, amely merőben különbözővé teszi ezt az intézményt a többi, hasonló tevékenységet folytató szociális létesítménytől.

A Ferences Szociális Otthon 30 éves fennállásának ünnepe lehetőséget ad a számvetésre. Mit kell tudnunk az otthon jelen helyzetéről? Milyen változások történtek az elmúlt időszakban az Ön vezetése alatt?

Jelenleg 26 lakónk van az intézményben, a működési engedélyünk is 26 főre szól. Igen magas a gondozottak átlag életkora, 85 év feletti. A legidősebb lakónk 99 éves, de a legfiatalabb is már jóval betöltötte a 80. életévét. Lakóink nagy ápolási igényűek, azaz a napi ellátásukban segítjük őket, legyen szó étkezésről, öltöztetésről vagy fürdetésről. Minden tevékenységükben támogatásra szorúlnak. Vannak mentális problémákkal küzdő gondozottjaink is, tehát a demensellátásból is bőségesen kijut. A takarítószemélyzettel együtt 13 fő dolgozik az intézményben: 2 mentálhigiénés kolleganő, egy főnővér és szakképesítéssel rendelkező ápolók, valamint állandó jelleggel Jeremiás testvér, aki elsősorban az idős atyákat gondozza: Szabolcs atyát a rend részéről, illetve egy egyházmegyes papot, valamint egy harmadrendi testvért. Az egészségügyi ellátásban annyi változás történt, hogy az elmúlt évben megkaptuk a szakápolásra szóló engedélyt, így elvégezhetünk olyan feladatokat is, amelyeket egyébként csak kórházi körülmények között vagy szakrendelőben lehetne. A koronavírus-járvány alatt ez nagyon fontos szempont volt, mert teljes védelmet tudtunk biztosítani a lakóink számára azzal, hogy nem kellett az épületből kivinnünk őket. Beszélhetünk még a létszámbővítésről is, sikerült még két hellyel növelnünk az intézmény kapacitását. Infrastrukturális szempontból pedig kialakítottunk két egyágyas szobát, amelyet kifejezetten a ferences szerzeteseknek tartunk fenn, és mivel a kollégium betegellátása is a mi feladatunk, az átalakítások során mostanra már a diákok betegszobáját és az orvosi vizsgálat is szeparálni tudtuk az időotthon területén belül. A bekerülési feltételek nem változtak, elsőbbséget élveznek a rendtagok és hozzátartozóik, valamint a támogatók, de azok felé is nyitottak vagyunk, akiknek semmiféle kötődése nincs a renدهz, sőt még a vallásos elköteleződés sem kritérium. Ettől függetlenül tartjuk magunkat a lelki programunkhoz, például a miselátogatás, gyóntatás, áldoztatás megszervezéséhez, már csak azért is, mert a rendházból naponta többször jönnek fel szerzetesek, és bekapcsolódnak az életünkbe. Gyakran tapasztalom, hogy a lakók lelki fejlődésében történik változás, könnyebben el tudják viselni a helyzetüket, ha azt látják, hogy szeretve vannak.

A szociális otthon ferences jellegén tehát a ferencesek konkrét jelenlétét értsük?

Elsődlegesen igen, de ez jellemző az otthon egész légkörére. Arra törekszünk, azt valljuk, hogy a szavaknak és a cselekedeteknek egységben kell lenniük, és hogy mindennek az alapja a szeretet. Egy ilyen közegben úgy átadni a szeretetet, hogy annak nem az Úr az alapja, sablonos és felszínes. A ferences jelenét bennünket is megerősít, az atyákkal való találkozás támaszt nyújt felénk is. Martin atya telefonszáma ki van téve a faliújságra, bármikor bármely kolléganőm felhívhatja őt, ha lelki beszélgetésre szorul.

A szerzetesi jelenlét mellett hogyan sikerül Szent Ferenc életének üzenetét, karizmáját jelenvalóvá tenniük az otthon mindennapjaiban?

Milán atya, korábbi lelki vezetője az otthonnak, egy lelkigyakorlat során, amely minden kollégámat nagyon magával ragadta, Szent Ferenc életéből két dologra irányította a figyelmünket: a kicsiségre és az alázatra. Alázattal kell elfogadnunk a lakóinkat, a szakmai végzettségünk még kevés ahhoz, hogy betöltsük a hivatásunkat. Szent Ferentől azt tanultuk, hogy legyen bennünk alázat a lakóink felé, csak így tudjuk igazán szeretni őket – manapság erről nem esik szó azokban az iskolákban, ahol ilyen jellegű munkára képezik ki az embereket.

Mit jelent az alázat a gyakorlatban, akár egy magatehetetlen vagy demens gondozottnál?

Számomra elsősorban azt jelenti, hogy elfogadom őt emberként úgy, ahogy van. Nem én mondom meg, hogy hogyan élje a mindennapjait. Elfogadom abban az élethelyzetben, amelyben éppen van, a kiszolgáltatottságában, a demenciájában, vagy ha élete utolsó szakaszához ér. Benne kell élni ezekben a helyzetekben vele együtt és nem rutinszerűen!

Van olyan történet Szent Ferenc életéből, amelyet gyakran fölelmegetnek, esetleg vezérfonalul szolgál a munkájukban?

Igen, a leprásokkal való találkozás alázatát szoktuk felidézni. Ferenc is először viszolygott a másik elesettségétől. Velünk is megtörténik, hogy főként a végstádiumban lévő lakóinknál olyan feladatokat is el kell látnunk, amelyeket a hétköznapi ember nem tudna megtenni. Ahogy Szent Ferenc meglátta bennük az embert, nekünk is ezt kell szem előtt tartanunk, hiszen azzal, hogy számolok az ember mivoltával, egyszersmind az istenképmás voltát fogadom el.

Szabolcs atya egyszer azt mondta, hogy ide nem meghalni jönnek, hanem élni. Az ápolás és gondozás az élet szolgálata, amelyet odaadóan végeznek, de emellett a halál tapasztalata is osztályrészül jut az otthonban dolgozóknak – és intenzívebben, mint egy hétköznapi embernél. Ön hogyan vélekedik a halálról?

Nagyon nehéz kérdés. Itt is van egy szakmai oldal, amelyet megtanultunk, és meg is követelnek tőlünk, ugyanakkor végigkísérni valakit imádsággal az utolsó útján, amelynek lezárása a jó Isten kezében van csak akkor lehetséges, ha mi is lélekben meg tudunk erősödni, és önmagunk előtt is el tudjuk ismerni azokat az érzéseket, amelyek egy haldokló ellátásának feladatai során ott kavarnak bennünk. Hála Istennek, nekünk megvan az a lehetőségünk, hogy mindezt át tudjuk beszélni egy atyával, aki jelen van a mindennapi életünkben. Ez nehezen megoldható nem egyházi fenntartású intézményben.

Hittel ápolni egy magatehetetlent vagy haldoklót megváltoztatja az életünket? Ön más ember lett azáltal, hogy itt vállalt munkát és nem egy állami intézetben?

Nagyon! 50 évesen lettem elsőáldozó és bérházas. Ezt követően meghívást kaptam a világi rendbe, idén tettem le az örökfogadalmam. Misszióként fogom fel a munkám, beleértve az intézményvezetést is. A világi rendtől nagyon sok olyan lelki többletet kapok, amelyet át tudok ültetni az itteni munkámba. A figyelmem nemcsak a lakókra terjed ki, hanem a hozzátartozóikra, sőt a kollégáim lelki egészségére is. Mikor beléptem ide – előtte az egészségügyben dolgoztam –, Ica néni lett a szakoktatóm és a támaszom egyszerre, akitől emberséget, szeretetet és empátiát tanultam, de az első kép, ami megmaradt bennem Vilmos atya keresztmamája volt. Kitért karral jött felém, és azt mondta, hogy milyen jó, hogy itt

vagyok, és hogy úgy várt, pedig ezt a nénit én nem is ismertem. Olyan feltétel nélküli szeretetet kaptam, amely elindított bennem folyamatokat, s most ezt a feltétel nélküli szeretetet szeretném visszaadni az itt lakóknak.

Mi foglalkoztatja az embert élete vége felé?

Legtöbb esetben a kapcsolataik a családdal és a környezettel. A kapcsolatok átértékelése történik. Sok alkalommal tartunk olyan ünnepséget családtagok meghívásával, amelyről tudjuk, hogy az utolsó. Utolsó házassági évfordulók és születésnapok, utolsó karácsonyok. A hozzátartozóknak ugyanúgy nehéz elfogadni ezt a helyzetet. Sokszor látom, hogy egymás vállán sírnak, és ez alól az érzés alól mi se tudjuk kivonni magunkat. A koronavírus-járvány idején Kapisztrán atyával való közös gondolkodásunk eredményeként ezért alakítottuk ki azt az üvegfalat a folyosón, amely lehetőséget biztosított arra, hogy a lezárások ellenére találkozni tudjanak lakóink a családtagjaikkal, hozzátartozóikkal. Lehetőséget biztosítottunk a kapcsolattartásra, ami nemcsak a mobilis gondozottjainknak volt jó, hanem az ágyhoz kötött időseinknek is, akiket ily módon ki tudtunk tolni az üvegfalhoz és mikrofonos portál segítségével kommunikálhattak szeretteikkel, miközben fizikálisan is látták egymást. Megjegyzem, próbálkoztunk a skype-on való kapcsolattartás kiépítésével, de ez nem bizonyult hatékonynak a demens betegeink számára. Az üvegfalon keresztül karácsonyi ünnepséget tudtunk szervezni Horányi művész úr közreműködésével, és az önkéntes diákok számára sem szakadt meg a kapcsolat azokkal, akikkel már egy ideje közös útra léptek. Az üvegfal nem szétválasztott, hanem összekötött minket a külvilággal.

És ha már a diákokról is esett szó, előnynek vagy hátránynak érzi a kollégium közelségét?

Intézményvezetőként előnyként élem meg a diákok jelenlétét. Mivel megvan a munkánknak a monotonitása, a fiúk egészségügyi ellátása mindig nagy változatosságot mutat. Az ő esetükben sokszor és gyorsan kell döntéseket hoznunk a továbblépés érdekében. Így együtt olyanok vagyunk, mint egy nagy család. Döntő fordulat akkor állt be a két intézmény életében, amikor bevezetésre került a kötelező közösségi szolgálat, és Szontagh tanárnő kezdeményezésére először az itteni diákokat, majd a városból másokat is bevontunk az otthon életébe, mint például a Montágh Imre Általános Iskola és Speciális Szakiskola tanulóit az ÉTA Szövetség támogatásával. A tanárnő a mi diákjainkat, én pedig a lakókat készítettem fel a rendszeres találkozásra. Figyeltünk arra, hogy soha ne forduljon elő kényelmetlen helyzet senki számára. A diákok társasjátékozást, felolvasást vállalnak, bevásárolni mennek vagy egyszerűen csak a lakókörnyezetet takarítják – igyekeztünk és igyekszünk mind a mai napig személyre szabott tevékenységi kört találni nekik. Pálmai karnagy úr segítségével olyanok is megfordulnak nálunk egy-egy éneklés vagy ünneplés keretében, akik maguktól talán nem jönnének ide. Miért jó mindez? Mert megváltozik a diákok elfogadása az idősek felé és fordítva. Bensőséges kapcsolatok alakulnak ki. Van olyan fiatalember, aki érettségi után még ma is visszajár az egyik lakónkhoz. Beengedünk óvodásokat és kisiskolásokat is, azon túl, hogy a Duna Múzeumból múzeumpedagógus is foglalkozik a lakóinkkal. Pezsgő életet szeretnék a gondozottjainknak biztosítani, hogy érezzék, színesebbé és jobbá teszik az életüket a gyerekek. Ezekben a találkozásokban a diákok megtanulják tisztelni az időseket. Olyan életutakat látnak, olyan élettapasztalatokat hallanak, amelyek fontosak a fejlődésükben. A mi lakóink pedig belelátanak a mai fiatalok gondolkodásába azzal, hogy a saját hétköznapi történéseiket mesélik el, és ezáltal ők is könnyebben el tudják fogadni őket. Egyszerűen kölcsönösen alakítjuk egymást...

Keppel Dániel

Kézfogás határok felett

A ferences gimnáziumban működő szociális otthon megáldásának alkalmából

Megható volt végighaladni a ferences rendház és iskola szociális otthonának felújított folyosóin, termein és kápolnáján. János atya meleg szavakkal áldotta meg az új színben tündöklő otthont és az Úristen kegyelmébe ajánlotta a bentlakókat, valamint gondozóik fáradhatatlan munkáját. A rendezett, tiszta szobákból kedves arcok tekintettek ránk és a barátságos, szerető légkör, amely az időseket övezi, a látogatókat is magával ragadta.

Genfi csoportunk látogatásához az esztergomi ferences gimnázium alapításának nyolcvanadik évfordulója nyújtott alkalmat, amelynek megünneplésére mi is meghívást kaptunk. Ugyanis ferences atyák segítenek ellátni a genfi magyar katolikus misszió lelkipásztori munkáját: közösségünk magyar nyelvű szentmisében részesülhet, gyerekeink, unokáink pedig magyar nyelven készülhetnek fel az elsőáldozásra. Kis kápolnánkban kávé és sütemény mellett, minden szentmise után összejövünk baráti együttlétre, amikor megbeszéljük közösségeink terveit, gondjait, örömeit.

Egy ilyen alkalommal hallottunk az esztergomi Ferences Szociális Otthon felújítási tervéről. Ekkor tettem említést a számomra jól ismert Lord Michelham of Hellingly Alapítványról, ami idősek gondozásához vagy fogyatékos betegek ápolásához kötődő beruházásokhoz nyújt anyagi támogatást. Már nyolc évvel ezelőtt két alkalommal közvetítettem az alapítvány és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat között – mindkét benyújtott pályázat sikeres volt és a tervek megvalósultak.

Azóta is segítem a magyar pályázatok célba jutását. Meggyőződésem, hogy a határok felett egymásnak kezet nyújtva, egymást segítve, országunk és nemzetünk megerősödve kerül ki a megpróbáltatások hosszú évtizedeinek sodrából. Ehhez szolgáljon példaként a genfi magyar katolikusok és az otthoni ferences atyák egymásra figyelése!

Igó-Kemenes Judit
(született: Zakar Judit)